

Brug hele værktøjskassen

Didaktik. Forelæsningen går sin sejrsgang på masseuniversitetet, og den indebærer et skarpt skel mellem forsker og underviser. Det omvendte gør sig gældende på seminaret, og det kan bringe de studerende videre, især sidst i studiet.

Af Frederik Stjernfelt
og David Budtz Pedersen

Weekendavisen, d. 7 marts 2014.

I de igangværende forsøg på at få studerende hurtigere igennem de højere uddannelser er det næppe for meget sagt, at en fare er tabet af de klassiske akademiske dyder som selvstændighed, tværfaglighed og dannelse.

Men måske ligger der en uudnyttet mulighed i salige Humboldts opfattelse af universitetet. Som bekendt var det den store idé hos grundlæggeren af Berlins Universitet i 1810, at det at studere på et universitet er det samme som at komme tæt på den igangværende forskning. Derfor lagde Humboldt vægt på seminaret som undervisningsform frem for forelæsningen. Det skel er i dag ved at gå tabt. Men forskellen er vigtig for den forskningsbaserede undervisning.

I forelæsningen er der en skarp skel mellem underviser og studerende. I et stort auditorium fremlægger forelæseren et emne, mens et stort publikum hører på og tager noter. Inddragelsen af den studerende er begrænset til korte, opklarende spørgsmål.

Seminaret, derimod, foregår tæt på forskningen. I de naturvidenskabelige discipliner tager seminaret udgangspunkt i laboratoriet. I de humanistiske og samfundsvidenskabelige fag består seminaret i øvelser, der holdes i emner, som underviseren faktisk er i gang med at forske i.

Seminaret som pædagogisk redskab tilskrives den tyske historiker Leopold von Ranke. En af Rankes største resultater var udviklingen af kildekritikken. Netop kildekritikken var omdrejningspunktet for seminaret. I seminaret kunne den studerende i tæt dialog med underviseren tillære sig teorier, argumentationsteknik og kritisk refleksion.

Seminaret har som undervisningsform gået sin sejrsgang over det meste af verden. Men med masseuniversitetets fremkomst er forelæsninger trængt frem som den primære undervisningsform. Seminaret overlades ofte til forskerne, der på egen hånd mødes i internationale netværk. Det er synd. Seminaret med mindre hold af studerende og en uformel stemning tillader en friere diskussion og et mere personligt forhold mellem lærer og studerende.

Især i de afsluttende år af en uddannelse virker det oplagt, at forskerne tilknytter 10-15 studerende omkring sig. Aktiv deltagelse i seminarer har en række positive effekter for forskningen. De studerende kan indgå i dataindsamling og -behandling. Og de kan bidrage aktivt til formidling af forskningsprojekter.

I stedet for at forestille sig, at enheden mellem forskning og undervisning kun kan realiseres ved, at forskerne skal undervise i store auditorier, kunne man vælge at se udfordringen anderledes. Enhver forsker kunne få tilknyttet en mindre gruppe af studerende til sin opgaveportefølje.

Når regeringens kvalitetsudvalg senere på året skal komme med sine anbefalinger til en studiefremdriftsreform, vil det være frugtbart at kigge i hele værktøjskassen af didaktiske virkemidler. Det er ikke nødvendigt at bruge ressourcer på lange efteruddannelser eller reducere forskernes frikøb. Derimod er det nødvendigt at etablere en gensidig læringskultur mellem forskere og studerende, der kan løfte kvaliteten og ansvaret i undervisningen.